

## Rezumat

Prezenta teză de doctorat analizează problematica protejării drepturilor persoanelor juridice afectate de acordarea ajutoarelor de stat ilegale, prin examinarea mecanismelor preventive instituite de dreptul Uniunii Europene și a rolului autorităților naționale în asigurarea respectării normelor privind concurența.

Cercetarea pornește de la premisa că disciplina ajutoarelor de stat nu are ca finalitate exclusivă controlul intervenției economice a statului, ci urmărește și protejarea operatorilor economici afectați de denaturarea concurenței generate prin acordarea unor avantaje selective neautorizate. Obiectivul principal al lucrării constă în analiza cadrului juridic aplicabil, a mecanismelor de protecție disponibile persoanelor afectate și a eficienței acestora în contextul aplicării dreptului Uniunii Europene.

În primul capitol sunt analizate fundamentele teoretice ale cercetării, fiind prezentate geneza și evoluția conceptului de ajutor de stat, dezvoltarea ideii de concurență economică și rolul dreptului concurenței în economia de piață. Sunt examinate noțiunile necesare identificării acestuia, respectiv : piață relevantă, concurență și drept al concurenței, evidențiindu-se legătura dintre acestea și regimul juridic al ajutoarelor de stat.

Capitolul subliniază faptul că delimitarea pieței relevante nu reprezintă doar un instrument de analiză economică, ci și un criteriu esențial pentru identificarea persoanelor afectate de acordarea unui avantaj selectiv. Totodată, este analizat conceptul de ajutor de stat ilegal și sunt identificate categoriile de operatori economici susceptibili să fie prejudiciați prin acordarea unor măsuri incompatibile cu regulile concurențiale ale Uniunii Europene. Capitolul demonstrează că ajutoarele de stat trebuie analizate în strânsă legătură cu obiectivele dreptului concurenței, întrucât orice intervenție selectivă a statului poate influența structura pieței și poziția concurenților.

Capitolul al doilea este consacrat analizei regimului juridic al ajutoarelor de stat în dreptul Uniunii Europene. Sunt examinate elementele constitutive ale ajutorului de stat în sensul art. 107 alin. (1) TFUE, respectiv utilizarea resurselor de stat, conferirea unui avantaj economic, caracterul selectiv al măsurii și potențialul acesteia de a denatura concurența și de a afecta schimburile comerciale dintre statele membre. Cercetarea evidențiază rolul central al Comisiei Europene în controlul ajutoarelor de stat și analizează procedurile de notificare, autorizare și investigare prevăzute de art. 108 TFUE. Sunt prezentate principalele categorii de ajutoare compatibile cu piața internă, inclusiv ajutoarele regionale, ajutoarele

pentru întreprinderile mici și mijlocii, ajutoarele pentru cercetare și inovare, precum și ajutoarele pentru salvare și restructurare.

Analiza demonstrează că regimul juridic al ajutoarelor de stat urmărește menținerea unui echilibru între obiectivele de interes public și necesitatea protejării concurenței efective pe piața internă. De asemenea, sunt evidențiate criteriile utilizate de Comisia Europeană pentru aprecierea compatibilității măsurilor de sprijin și limitele în care statele membre pot interveni în economie fără a afecta concurența.

Capitolul al treilea analizează ajutorul de stat ilegal și mecanismele de protecție ale persoanelor afectate. O atenție deosebită este acordată obligației de notificare prealabilă și efectului standstill, care interzice punerea în aplicare a unui ajutor înainte de autorizarea sa de către Comisia Europeană. Sunt examinate regimul ajutoarelor de minimis, ca excepție de la regula notificării, principiul cooperării loiale dintre statele membre și instituțiile Uniunii, precum și obligația de recuperare a ajutoarelor acordate cu încălcarea normelor europene. Cercetarea evidențiază faptul că încălcarea obligației de notificare generează efecte juridice imediate și activează un set de remedii care pot fi valorificate de persoanele afectate în fața instanțelor naționale, cazuri des întâlnite.

De asemenea, sunt analizate instituțiile care formează cadrul juridic respectiv : limitele obligației de recuperare, inclusiv principiile securității juridice, protecției încrederii legitime, imposibilității absolute de executare și regimul prescripției. Capitolul demonstrează că dreptul Uniunii oferă un ansamblu coerent de mecanisme destinate restabilirii echilibrului concurențial și prevenirii consolidării unor avantaje acordate cu încălcarea normelor privind ajutoarele de stat.

Capitolul al patrulea este dedicat rolului instanțelor naționale în aplicarea normelor privind ajutoarele de stat și în protejarea efectivă a persoanelor afectate. Analiza demonstrează că instanțele naționale nu îndeplinesc o funcție subsidiară în raport cu Comisia Europeană, ci exercită competențe proprii și directe în garantarea respectării art. 108 alin. (3) TFUE.

Acestea pot suspenda acordarea unor măsuri ilegale, dispune recuperarea sumelor acordate, obliga beneficiarii la plata dobânzilor și, după caz, acorda despăgubiri persoanelor prejudiciate. Sunt analizate principiile autonomiei procedurale, echivalenței și efectivității, instituția trimiterii preliminare, problematica autorității de lucru judecat și rolul testului operatorului economic privat în aprecierea existenței unui avantaj economic și implicit a unui ajutor de stat acordat ilegal.

Capitolul evidențiază faptul că protecția efectivă a persoanelor afectate depinde în mod esențial de capacitatea instanțelor naționale de a interveni rapid și

eficient pentru restabilirea echilibrului concurențial. Cercetarea arată că instanțele naționale reprezintă veritabili garanți ai efectivității dreptului Uniunii, fiind chemate să asigure aplicarea imediată a obligațiilor rezultate din art. 107 și 108 TFUE.

Capitolul al cincilea cuprinde analiza unor cauze relevante privind ajutoarele de stat în România în perioada 2020–2025. Cercetarea valorifică atât practica Comisiei Europene, cât și jurisprudența instanțelor Uniunii Europene, prin intermediul unor studii de caz reprezentative: Blue Air, CFR Marfă, Compania Națională a Uraniului și TAROM, fiecare caz cu anumite specificații juridice.

Analiza cazului Blue Air evidențiază caracterul dinamic al compatibilității ajutoarelor de stat și importanța menținerii în timp a condițiilor care au justificat autorizarea măsurii. Studiul de caz CFR Marfă demonstrează că avantajul economic poate rezulta dintr-o succesiune de intervenții aparent distincte, care, analizate împreună, conduc la denaturarea concurenței. În ceea ce privește Compania Națională a Uraniului și TAROM, cercetarea relevă dificultățile întâmpinate de stat în justificarea unor intervenții publice în sectoare considerate strategice și evidențiază exigențele stricte impuse de dreptul Uniunii în materia compatibilității ajutoarelor de salvare și restructurare.

Analiza acestor spețe confirmă că principalele vulnerabilități ale intervențiilor statului nu derivă întotdeauna din lipsa unei justificări inițiale, ci din imposibilitatea menținerii în timp a condițiilor care au fundamentat compatibilitatea măsurii. Totodată, studiile de caz demonstrează rolul activ al concurenților în declanșarea și orientarea procedurilor de control al ajutoarelor de stat.

Concluzia fundamentală a cercetării din capitolul șase este că persoanele juridice afectate de acordarea unor ajutoare de stat ilegale reprezintă veritabili titulari ai unui interes juridic protejat de dreptul Uniunii Europene. Protecția acestora nu constituie un efect secundar al controlului exercitat de Comisia Europeană, ci o componentă esențială a sistemului instituit prin articolele 107–109 TFUE.

Cercetarea demonstrează că efectivitatea normelor privind ajutoarele de stat depinde nu doar de intervenția Comisiei Europene, ci și de capacitatea instanțelor naționale și a autorităților interne centrale de a asigura respectarea obligațiilor procedurale și de a oferi remedii eficiente persoanelor afectate.

Din perspectiva contribuțiilor originale, teza propune o abordare integrată a conceptului de ajutor de stat ilegal, analizat simultan ca fenomen procedural, economic și jurisdicțional. Lucrarea evidențiază funcția juridică a pieței relevante în identificarea persoanelor afectate și dezvoltă o metodologie care corelează

analiza avantajului selectiv, delimitarea pieței relevante și alegerea remediilor adecvate.

Totodată, cercetarea reevaluează rolul instanțelor naționale în arhitectura dreptului ajutoarelor de stat și demonstrează că acestea reprezintă actori centrali ai protecției concurențiale și ai garantării efectivității dreptului Uniunii.

În plan de lege ferenda, teza susține necesitatea consolidării dimensiunii preventive a controlului ajutoarelor de stat prin instituirea unor mecanisme obligatorii de evaluare ex ante a măsurilor susceptibile să constituie ajutor de stat, întărirea atribuțiilor Consiliului Concurenței, dezvoltarea procedurilor de consultare timpurie cu Comisia Europeană și consolidarea protecției jurisdicționale a persoanelor afectate.

Sunt propuse, de asemenea, proceduri judiciare accelerate pentru litigiile privind ajutoarele de stat, clarificarea regimului despăgubirilor acordate persoanelor prejudiciate și dezvoltarea unor forme de specializare jurisdicțională în materia concurenței și a ajutoarelor de stat.

În concluzie, cercetarea confirmă ipoteza fundamentală potrivit căreia protecția persoanelor juridice afectate de acordarea ajutoarelor de stat ilegale reprezintă o componentă intrinsecă a disciplinei ajutoarelor de stat. Dreptul Uniunii Europene nu protejează doar funcționarea abstractă a pieței interne, ci și pozițiile juridice concrete ale operatorilor economici expuși unor denaturări selective ale concurenței.

Efectivitatea acestui sistem depinde de cooperarea dintre instituțiile Uniunii, autoritățile naționale și instanțele judecătorești, precum și de existența unor remedii prompte și eficiente capabile să prevină consolidarea pe piață a avantajelor acordate cu încălcarea normelor europene.

Astfel, teza demonstrează că dreptul ajutoarelor de stat trebuie înțeles simultan ca mecanism de control al intervenției publice, instrument de protecție a concurenței și garanție a drepturilor și intereselor legitime ale operatorilor economici afectați de acordarea unor avantaje selective ilegale.

## CUPRINS

|                                                                                                                   |           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>ABREVIERI</b>                                                                                                  | <b>5</b>  |
| <b>INTRODUCERE</b>                                                                                                | <b>7</b>  |
| <b>CAPITOLUL 1.</b>                                                                                               | <b>12</b> |
| <b>NOȚIUNI INTRODUCTIVE</b>                                                                                       | <b>12</b> |
| <b>1.1. Ajutorul de stat: geneza și evoluția conceptului</b>                                                      | <b>12</b> |
| <b>1.2. Conceptul de concurență economică și tipologie</b>                                                        | <b>21</b> |
| 1.2.1 Tipologia concurenței                                                                                       | 26        |
| <b>1.3. Conceptul de drept al concurenței și ajutoarele de stat</b>                                               | <b>30</b> |
| 1.3.1. Principiile dreptului concurenței                                                                          | 32        |
| 1.3.2. Funcțiile dreptului concurenței în context național și European                                            | 34        |
| <b>1.4. Conceptul de piață relevantă și particularitățile definirii acesteia în contextul ajutoarelor de stat</b> | <b>36</b> |
| 1.4.1. Piața relevantă a produselor și serviciilor                                                                | 37        |
| 1.4.2. Piața geografică relevantă                                                                                 | 39        |
| 1.4.3. Rolul pieței relevante în analiza ajutoarelor de stat                                                      | 40        |
| <b>1.5. Conceptul de ajutor de stat ilegal</b>                                                                    | <b>40</b> |
| <b>1.6. Persoanele afectate de acordarea ajutoarelor de stat ilegale</b>                                          | <b>46</b> |
| <b>1.7. Concluzii</b>                                                                                             | <b>50</b> |
| <b>CAPITOLUL 2.</b>                                                                                               | <b>55</b> |
| <b>REGIMUL JURIDIC AL AJUTOARELOR DE STAT</b>                                                                     | <b>55</b> |
| <b>ÎN DREPTUL UNIUNII EUROPENE</b>                                                                                | <b>55</b> |
| <b>2.1. Locul ajutoarelor de stat în sistemul dreptului concurenței</b>                                           | <b>55</b> |
| 2.1.1. Specificul controlului ajutoarelor de stat                                                                 | 59        |
| 2.1. 2. Rolul ajutoarelor de stat în protejarea funcționării pieței interne                                       | 61        |
| <b>2.2. Elementele constitutive ale ajutorului de stat în sensul art. 107 alin. (1) TFUE</b>                      | <b>63</b> |
| 2.2.1. Originea statală a măsurii                                                                                 | 66        |
| 2.2.2. Conferirea de avantaj economic beneficiarului                                                              | 69        |
| 2.2.3. Caracterul selectiv al avantajului conferit                                                                | 72        |
| 2.2.4. Distorsionarea concurenței și afectarea schimburilor comerciale dintre statele membre                      | 75        |
| <b>2.3. Procedura de control a ajutoarelor de stat</b>                                                            | <b>78</b> |
| <b>în dreptul Uniunii Europene</b>                                                                                | <b>78</b> |

|                                                                                                                                           |            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 2.3.1. Obligația de notificare a ajutoarelor (art. 108 TFUE)                                                                              | 81         |
| 2.3.2. Rolul Comisiei Europene în autorizarea ajutoarelor                                                                                 | 83         |
| 2.3.3. Procedura formală de investigare                                                                                                   | 85         |
| 2.3.4. Consecințele încălcării obligației de notificare                                                                                   | 87         |
| <b>2.4. Compatibilitatea ajutoarelor de stat cu piața internă</b>                                                                         | <b>89</b>  |
| 2.4.1. Ajutoarele compatibile de drept/de iure (art. 107, alin. 2 TFUE)                                                                   | 90         |
| 2.4.2. Ajutoarele compatibile prin aprecierea Comisiei (art. 107, alin. 3 TFUE)                                                           | 91         |
| 2.4.3. Principiile evaluării compatibilității ajutoarelor de stat                                                                         | 93         |
| <b>2.5. Principalele categorii de ajutoare compatibile</b>                                                                                | <b>93</b>  |
| 2.5.1. Ajutoarele pentru dezvoltare regională                                                                                             | 94         |
| 2.5.2. Ajutoarele pentru întreprinderile mici și mijlocii                                                                                 | 100        |
| 2.5.3. Ajutoarele pentru finanțare de risc                                                                                                | 105        |
| 2.5.4. Ajutoarele pentru cercetare și inovare                                                                                             | 107        |
| 2.5.5. Ajutoarele pentru salvare și restructurare                                                                                         | 110        |
| 2.5.6. Ajutoarele pentru proiecte importante de interes european comun                                                                    | 114        |
| <b>2.6. Impactul ajutoarelor de stat asupra structurii concurențiale a pieței</b>                                                         | <b>119</b> |
| 2.6.1. Distorsionarea concurenței                                                                                                         | 121        |
| 2.6.2. Avantajul competitiv artificial                                                                                                    | 123        |
| 2.6.3. Riscul afectării întreprinderilor concurente                                                                                       | 125        |
| <b>2.7. Concluzii</b>                                                                                                                     | <b>127</b> |
| <b>CAPITOLUL 3.</b>                                                                                                                       | <b>131</b> |
| <b>AJUTORUL DE STAT ILEGAL ȘI MECANISMELE DE PROTECȚIE ALE PERSOANELOR AFECTATE</b>                                                       | <b>131</b> |
| <b>3.1. Obligația de notificare prealabilă și efectul standstill</b>                                                                      | <b>131</b> |
| <b>3.2. Ajutoarele de minimis. Excepție de la principiul notificării și limitele sale funcționale</b>                                     | <b>133</b> |
| 3.2.1. Limitele aplicării regulii de minimis și riscul calificării ca ajutor ilegal – rolul instanțelor naționale                         | 136        |
| <b>3.3. Principiul cooperării loiale și rolul său în protecția efectivă a operatorilor economici afectați de ajutoare de stat ilegale</b> | <b>138</b> |
| 3.3.1. Cooperarea loială și limitele autonomiei procedurale naționale (principiile echivalenței și efectivității)                         | 140        |
| <b>3.4. Efectele juridice ale neexecutării deciziilor de recuperare ale Comisiei</b>                                                      | <b>144</b> |
| <b>3.5. Limitele obligației de recuperare</b>                                                                                             | <b>147</b> |
| 3.5.1. Principiul securității juridice                                                                                                    | 148        |
| 3.5.2. Principiul protecției încrederii legitime                                                                                          | 149        |

|                                                                                                                                                                            |            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 3.5.3. Imposibilitatea absolută de recuperare                                                                                                                              | 150        |
| 3.5.4. Termenul de prescripție                                                                                                                                             | 151        |
| <b>3.6. Limitele protecției conferite de mecanismul unional</b>                                                                                                            | <b>153</b> |
| <b>3.7. Concluzii</b>                                                                                                                                                      | <b>155</b> |
| <b>CAPITOLUL 4.</b>                                                                                                                                                        | <b>159</b> |
| <b>ROLUL INSTANȚELOR NAȚIONALE ÎN RECUPERAREA AJUTOARELOR ILEGALE</b>                                                                                                      | <b>159</b> |
| <b>4.1. Rolul instanțelor naționale în aplicarea normelor procedurale privind ajutoarele de stat și în protecția efectivă a justițiabililor</b>                            | <b>159</b> |
| <b>4.1. Principiul autonomiei procedurale și limitele sale: echivalența și efectivitatea</b>                                                                               | <b>168</b> |
| <b>4.2. Calitatea procesuală activă în litigiile privind ajutoarele de stat</b>                                                                                            | <b>170</b> |
| <b>4.3. Principiul autorității de lucru judecat în materia ajutoarelor de stat</b>                                                                                         | <b>172</b> |
| <b>4.4. Trimiterea preliminară și funcția instanțelor naționale în aplicarea dreptului Uniunii</b>                                                                         | <b>174</b> |
| <b>4.5. Verificarea existenței ajutorului de stat de către instanțele naționale</b>                                                                                        | <b>176</b> |
| 4.5.1. Noțiunea de întreprindere și activitatea economică                                                                                                                  | 177        |
| 4.5.2. Imputabilitatea măsurii statului în aprecierea instanțelor naționale                                                                                                | 180        |
| <b>4.6. Rolul testului operatorului economic privat în evaluarea ajutorului de stat</b>                                                                                    | <b>184</b> |
| <b>4.7. Concluzii</b>                                                                                                                                                      | <b>191</b> |
| <b>CAPITOLUL 5.</b>                                                                                                                                                        | <b>195</b> |
| <b>JURISPRUDENȚA RELEVANTĂ ÎN MATERIA AJUTOARELOR DE STAT ILEGALE ÎN ROMÂNIA ÎN PERIOADA 2020–2025</b>                                                                     | <b>195</b> |
| <b>5.1. Considerații introductive privind practica recentă a Comisiei Europene și a instanțelor Uniunii Europene în materia ajutoarelor de stat în România</b>             | <b>195</b> |
| 5.1.1. Analiza empirică a ajutoarelor de stat în România (2020–2024)                                                                                                       | 197        |
| <b>5.2. Regimul ajutoarelor destinate reparării daunelor provocate de evenimente excepționale și al ajutorului de salvare și restructurare</b>                             | <b>203</b> |
| <b>STUDIUL DE CAZ BLUE AIR</b>                                                                                                                                             | <b>203</b> |
| 5.2.1. Ajutorul destinat reparării daunelor provocate de calamități naturale sau de alte evenimente excepționale, în temeiul articolului 107 alineatul (2) litera (b) TFUE | 206        |

|                                                                                                                                                                                                                     |            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 5.2.2. Ajutorul de salvare și restructurare, în temeiul articolului 107, alineatul (3), litera (c) TFUE. Justificări privind compatibilitatea măsurii. Elementele de compatibilitate ale unui plan de restructurare | 210        |
| 5.2.3. Planul de restructurare, executarea garanțiilor și efectele juridice: de la contestarea Wizz Air la intervenția Ryanair                                                                                      | 215        |
| 5.2.4. Implicațiile jurisprudențiale ale cazului Blue Air asupra practicii naționale                                                                                                                                | 221        |
| <b>5.3. Ajutorul de stat ilegal – STUDIU DE CAZ CFR MARFĂ</b>                                                                                                                                                       | <b>223</b> |
| 5.3.1. Starea de fapt                                                                                                                                                                                               | 223        |
| 5.3.2. Măsurile analizate de Comisie                                                                                                                                                                                | 226        |
| 5.3.3. Plângerea concurenților și deschiderea procedurii prevăzute la art. 108 alin. (2) TFUE                                                                                                                       | 234        |
| 5.3.4. Evaluarea ajutorului și aplicarea Testului Operatorului Privat                                                                                                                                               | 236        |
| 5.3.5. Obligația notificării în cazul întreprinderilor aflate în dificultate                                                                                                                                        | 245        |
| 5.3.6. Obligația de recuperare a ajutorului de stat                                                                                                                                                                 | 248        |
| 5.3.7. Efectele deciziei de recuperare și problematica succesiunii economice: cazul Carpatica Feroviar                                                                                                              | 253        |
| 5.3.8. Concluzii jurisprudențiale privind ajutorul ilegal și obligația de recuperare                                                                                                                                | 256        |
| <b>5.4. Ajutorul de restructurare – STUDIU DE CAZ CNU</b>                                                                                                                                                           | <b>257</b> |
| 5.4.1. Situația economică a beneficiarului și intervenția statului                                                                                                                                                  | 259        |
| 5.4.2. Deficiențe ale planului de restructurare și analiza compatibilității ajutorului de restructurare                                                                                                             | 263        |
| 5.4.3. Particularitățile ajutorului în sectoarele strategice                                                                                                                                                        | 266        |
| 5.4.4. Concluzii desprinse din analiza cazului CNU                                                                                                                                                                  | 268        |
| <b>5.5. Ajutorul de salvare și restructurare – STUDIU DE CAZ TAROM</b>                                                                                                                                              | <b>271</b> |
| 5.5.1. Ajutorul de salvare (2020) și compatibilitatea acestuia                                                                                                                                                      | 273        |
| 5.5.2. Compensația pentru COVID – art. 107 alin. (2) lit. (b) TFUE                                                                                                                                                  | 275        |
| 5.5.3. Ajutorul de restructurare și planul 2021–2025                                                                                                                                                                | 276        |
| 5.5.4. Contestarea deciziei Comisiei și rolul controlului jurisdicțional în materia ajutoarelor de stat                                                                                                             | 277        |
| 5.5.5. Deficiențe ale cadrului național, necesitatea controlului ex ante și propuneri de lege ferenda.                                                                                                              | 280        |
| Concluzii asupra intervențiilor statului în cazul TAROM                                                                                                                                                             | 280        |
| <b>5.6. Concluzii</b>                                                                                                                                                                                               | <b>282</b> |
| <b>CAPITOLUL 6. CONCLUZII GENERALE ȘI</b>                                                                                                                                                                           | <b>285</b> |
| <b>PROPUNERI DE LEGE FERENDA</b>                                                                                                                                                                                    | <b>285</b> |
| <b>BIBLIOGRAFIE</b>                                                                                                                                                                                                 | <b>295</b> |

## BIBLIOGRAFIE

### I. Tratatate, cursuri, monografii

- Ayres, I., Braithwaite, J., *Responsive Regulation. Transcending the Deregulation Debate*, Ed. Oxford University Press, Oxford, 1992;
- Bacon, K., *European Union Law of State Aid*, ed. a III-a, Ed. Oxford University Press, Oxford, 2017;
- Bade, R., Parkin, M., *Foundations of Microeconomics*, Ed. Pearson, Harlow, 2019;
- Barr, N., *The Economics of the Welfare State*, ed. a V-a, Ed. Oxford University Press, Oxford, 2012;
- Basedow, J., Wurmnest, W., *Structure and Effects in EU Competition Law: Studies on Exclusionary Conduct and State Aid*, Ed. Kluwer Law International, Alphen aan den Rijn, 2011;
- Besanko, D., Braeutigam, R., Gibbs, M., *Microeconomics*, Ed. Wiley, New Jersey, 2011;
- Biondi, A., Flynn, J., Eeckhout, P., *The Law of State Aid in the European Union*, Ed. Oxford University Press, Oxford, 2004;
- Blaug, M., *Economic Theory in Retrospect*, Ed. Cambridge University Press, Cambridge, 1997;
- Cărpenaru, S. D., *Tratat de drept comercial român*, ed. a V-a, Ed. Universul Juridic, București, 2016;
- Craig, P., de Búrca, G., *EU Law: Text, Cases and Materials*, ed. a VII-a, Ed. Oxford University Press, Oxford, 2020;
- De Cecco, F., *State Aid and the European Economic Constitution*, Ed. Hart Publishing, Oxford, 2013;
- Di Pascale, A., Nascimbene, B. (eds.), *The Modernisation of State Aid for Economic and Social Development*, Ed. Springer International, Berlin, 2018;
- Dwivedi, D. N., *Microeconomics: Theory and Applications*, Ed. Pearson Education, New Delhi, 2002;
- Fuerea, A., *Manualul Uniunii Europene*, Ed. Universul Juridic, București, 2026;
- Van de Gronden, J. W., Rusu, C., *Competition Law in the EU: Principles, Substance, Enforcement*, ed. a II-a, Ed. Edward Elgar Publishing, Cheltenham, 2024;
- Gerber, D. J., *Law and Competition in Twentieth Century Europe: Protecting Prometheus*, Ed. Clarendon Press, Oxford, 1998;
- Goldschmidt, N., Wohlgemuth, M., *Social Market Economy: Origins, Meanings, Interpretations*, Constitutional Political Economy, vol. 19, nr. 3, 2008;

- Hancher, L., Ottervanger, T., Slot, P. J., *EU State Aids*, ed. a VI-a, Ed. Sweet & Maxwell, Londra, 2021;
- Hildebrand, D., *The Role of Economic Analysis in the EC Competition Rules: The European School*, Ed. Wolters Kluwer International, Alphen aan den Rijn, 2016;
- Hofmann, H. C. H., Micheau, C. (coord.), *State Aid Law of the European Union*, Ed. Oxford University Press, Oxford, 2016;
- Hovenkamp, H., *Federal Antitrust Policy: The Law of Competition and Its Practice*, ed. a V-a, Ed. West Academic Publishing, St. Paul, 2016;
- Joerges, C., Hien, J., *Ordoliberalism, Law and the Rule of Economics*, Ed. Bloomsbury Publishing, Oxford, 2017;
- Jones, A., Sufrin, B., Dunne, N., *EU Competition Law*, ed. a VIII-a, Ed. Oxford University Press, Oxford, 2023;
- Kellerbauer, M., Klamert, M., Tomkin, J., *The EU Treaties and the Charter of Fundamental Rights: A Commentary*, Ed. Oxford University Press, Oxford, 2019;
- Kokkoris, I., Lianos, I., *The Reform of EC Competition Law: New Challenges*, Ed. Wolters Kluwer Law & Business, Alphen aan den Rijn, 2010;
- Koenig, C., von Wendland, B., *The Art of Regulation: Competition in Europe – Wealth and Wariness*, Ed. Edward Elgar Publishing, Cheltenham, 2017;
- Lazăr, I., Lazăr, L., *Tratat de Dreptul Uniunii Europene în domeniul concurenței*, Ed. C.H. Beck, București, 2025;
- Monti, G., *EC Competition Law*, Ed. Cambridge University Press, Cambridge, 2007;
- Motta, M., *Competition Policy: Theory and Practice*, Ed. Cambridge University Press, Cambridge, 2004;
- Nicolaides, Ph., *State Aid Uncovered*, Ed. Wolters Kluwer, Alphen aan den Rijn, 2015;
- OECD, *The SME Financing Gap (Vol. I): Theory and Evidence*, OECD Publishing, Londra, 2006;
- Pantazatou, K., „European Structural and Investment Funds and State Aid Control: Two Policies at Odds with Each Other?”, în Micheau, C., Hofmann, H.C.H. (coord.), *State Aid Law of the European Union*, Ed. Oxford University Press, Oxford, 2016;
- Pastor-Merchante, F., *The Role of Competitors in the Enforcement of State Aid Law*, Ed. Hart Publishing, Oxford, 2017;
- Polinsky, A. M., Shavell, St. (coord.), *Handbook of Law and Economics*, Ed. Elsevier Science, Amsterdam, 2007;
- Popa, I., *Management strategic*, Ed. Economică, București, 2004;

- Posner, R. A., *Antitrust Law*, ed. a II-a, Ed. University of Chicago Press, Chicago, 2001;
- Quigley, C., *European State Aid Law and Policy (and UK Subsidy Control)*, Ed. Hart Publishing, Oxford, 2022;
- Schmauch, M., *EU Law on State Aid to Airlines: Law, Economics and Policy*, Ed. Lexxion, Berlin, 2012;
- Smith, A., *The Essential Adam Smith*, Ed. W.W. Norton, New York, 1987;
- Smith, A., *Avuția națiunilor. Cercetare asupra naturii și cauzelor avuției națiunilor*, trad. Alexandru Al. Florin, Editura Academiei Române, București, 1962;
- Stiglitz, J. E., *Economics of the Public Sector*, ed. a III-a, Ed. W.W. Norton, New York, 2000;
- Stiglitz, J. E., Walsh, C. E., *Economics*, ed. a IV-a, Ed. W.W. Norton, New York, 2006;
- Surblytė-Namavičienė, G., *Competition and Regulation in the Data Economy: Does Artificial Intelligence Demand a New Balance?*, Ed. Edward Elgar Publishing, Cheltenham, 2020;
- Varian, H. R., *Intermediate Microeconomics: A Modern Approach*, ed. a IX-a, Ed. W.W. Norton, New York, 2014;
- Vives, X., *Oligopoly Pricing: Old Ideas and New Tools*, Ed. MIT Press, Cambridge, 1999;
- Weatherill, St., *The Internal Market as a Legal Concept*, Ed. Oxford University Press, Oxford, 2017;
- Weiß, W., *The Regulation on Foreign Subsidies Distorting the Internal Market: A Path to a Level Playing Field?*, Ed. Springer Nature Switzerland, Cham, 2024;
- Whish, R., Bailey, D., *Competition Law*, ed. a X-a, Oxford University Press, Oxford, 2021;
- Ziegler, K. S., Neuvonen, P. J., Moreno-Lax, V., *Research Handbook on General Principles in EU Law: Constructing Legal Orders in Europe*, Ed. Edward Elgar Publishing, Cheltenham, 2022;
- Zurstrassen, D. et al., *EU Industrial Policy in the Multipolar Economy*, Ed. Edward Elgar Publishing, Cheltenham, 2022.

## II. Articole, studii

- Băiculescu, I., Lazăr, I., „Rolul instanțelor naționale în controlul ajutoarelor de stat: reflecții pe marginea Cauzei C-349/17 – *Eesti Pagar*”, în *Revista Română de Drept al Afacerilor (RRDA)*, nr. 3/2025;
- Banet, C., *State aid guidelines for environmental protection and energy (EEAG): review process, possible changes and opportunities*, Centre on Regulation in Europe (CERRE), 2020;
- Blauburger, M., „State Aid Control from a Political Science Perspective”, în *Journal of European Public Policy*, nr. 16/2009;
- Cseres, K. J., „Rule of Law Values in the Decentralized Public Enforcement of EU Competition Law”, în Jakab, A., Kochenov, D. (coord.), *The Enforcement of EU Law and Values. Ensuring Member States' Compliance*, Ed. Oxford University Press, Oxford, 2017;
- Dechezleprêtre, A., Kelly, P., „Venture capital, innovation and business success in cleantech startups: The new green economy”, în *OECD Science, Technology and Industry Working Papers*, nr. 2025/13, Ed. OECD Publishing, Paris, 2025;
- Duțu, M., „Evoluții și perspective ale raportului dintre dreptul Uniunii Europene și drepturile statelor membre. Exigențe constituționale ale statului de drept”, în Predescu, O., Fuerea, A., Duțu-Buzura, A. (coord.), *Actualitatea și perspectivele interdependențelor dreptului Uniunii Europene cu dreptul intern al statelor membre*, Ed. Universul Juridic, București, 2022;
- Eroukhmanoff Evroux, C., *Important Projects of Common European Interest: State of Play*, European Parliamentary Research Service, aprilie 2022;
- Goldschmidt, N., Wohlgemuth, M., „Social Market Economy: Origins, Meanings, Interpretations”, în *Constitutional Political Economy*, vol. 19, nr. 3/2008;
- Heimler, A., „European State Aid Policy in Search of a Standard: What is the Role of Economic Analysis?”, în Hawk, B. E. (coord.), *International Antitrust Law & Policy*, Ed. Juris, Huntington, 2010;
- Hofmann, H. C. H., Morini, A., „Judicial Review of Commission Decisions in State Aid”, în Szyszczak, E. M., Szyszczak, E. (coord.), *Research Handbook on European State Aid Law*, Ed. Edward Elgar Publishing, Cheltenham, 2011;
- Knook, A., „State Aid in the European Union”, în Scholten, M. (coord.), *Research Handbook on the Enforcement of EU Law*, Ed. Edward Elgar Publishing, Cheltenham, 2023;
- Nitsche, R., Heidhues, P., *Study on Methods to Analyse the Impact of State Aid on Competition, European Economy*, nr. 244/2006;
- Pantazatou, K., „European Structural and Investment Funds and State Aid Control: Two Policies at Odds with Each Other?”, în Micheau, C.,

- Hofmann, H. C. H. (coord.), *State Aid Law of the European Union*, Ed. Oxford University Press, Oxford, 2016;
- Vecchietti, V., „Tasks for National Authorities in the Modernization Era: A Case Study: Italy”, în Nascimbene, B., Di Pascale, A. (coord.), *The Modernisation of State Aid for Economic and Social Development*, Ed. Springer International Publishing, Berlin, 2018;
  - Zhu, Y., Wu, M., Lu, J., „Zero sum game” or „win-win cooperation”: an analysis of the evolution effect of competition neutrality based on the participation of four parties”, în Han, D. et al., *Real-World Applications of Game Theory and Optimization*, vol. II, Frontiers Media SA, 2025.

### III. Rapoarte, documente și publicații oficiale

- Academia Română, *Dicționarul explicativ al limbii române (DEX)*, ed. a II-a, Ed. Univers Enciclopedic, București, 2009;
- Comisia Europeană, *State Aid Action Plan: Less and Better Targeted State Aid – A Roadmap for State Aid Reform 2005–2009*, COM(2005) 107 final, Bruxelles, 7 iunie 2005;
- Comisia Europeană, *Modernizarea ajutoarelor de stat în UE (State Aid Modernisation – SAM)*, COM(2012) 209 final, Bruxelles, 8 mai 2012;
- Comisia Europeană, *Regional Aid Maps 2022–2027*, DG Competition;
- Comisia Europeană, *IPCEI Funding Gap Template (RDI-FID), Guidance Materials*, 2024;
- Comisia Europeană, *Ghidul utilizatorului privind definiția IMM-urilor*, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2015;
- Comisia Europeană, *Comunicare privind recuperarea ajutoarelor de stat ilegale și incompatibile (Recovery Notice)*, JOUE C 247, 23.7.2019;
- European Parliamentary Research Service, *Important Projects of Common European Interest: State of Play*, aprilie 2022;
- European Commission, „State aid: Commission adopts revised State aid rules for Important Projects of Common European Interest”, Press Release IP/21/6245, 24 noiembrie 2021;
- OECD, *The SME Financing Gap (Vol. I): Theory and Evidence*, OECD Publishing, Londra, 2006.

#### IV. Surse din mediul online

- <https://competition-cases.ec.europa.eu/cases/SA.100199>  
(DG Competition, cazul SA.100199 – hărți regionale de ajutor de stat)
- [https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/ipcei\\_en](https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/ipcei_en)  
(Comisia Europeană, Important Projects of Common European Interest – IPCEI)
- [https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/ipcei/approved-ipceis\\_en](https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/ipcei/approved-ipceis_en)  
(Comisia Europeană, proiecte IPCEI aprobate)
- [https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/ipcei/approved-ipceis/batteries-value-chain\\_en](https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/ipcei/approved-ipceis/batteries-value-chain_en)  
(Comisia Europeană, IPCEI – Batteries value chain)
- [https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/ipcei/approved-ipceis/health\\_en](https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/ipcei/approved-ipceis/health_en)  
(Comisia Europeană, IPCEI – Health)
- [https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/ipcei/approved-ipceis/hydrogen-value-chain\\_en](https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/ipcei/approved-ipceis/hydrogen-value-chain_en)  
(Comisia Europeană, IPCEI – Hydrogen value chain)
- [https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/ipcei/approved-ipceis/microelectronics-value-chain\\_en](https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/ipcei/approved-ipceis/microelectronics-value-chain_en)  
(Comisia Europeană, IPCEI – Microelectronics value chain)
- [https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/ipcei/guidance-templates\\_en](https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/ipcei/guidance-templates_en)  
(Comisia Europeană, IPCEI – Guidance and templates)
- [https://competition-policy.ec.europa.eu/system/files/2023-05/IPCEIs\\_DG\\_COMP\\_code\\_of\\_good\\_practices.pdf](https://competition-policy.ec.europa.eu/system/files/2023-05/IPCEIs_DG_COMP_code_of_good_practices.pdf)  
(Comisia Europeană, *Code of Good Practices for IPCEIs*)
- [https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip\\_21\\_6245](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_6245)  
(Comisia Europeană, Press Corner, „State aid: Commission adopts revised State aid rules for Important Projects of Common European Interest”, IP/21/6245)
- [https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip\\_24\\_5161](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_5161)  
(Comisia Europeană, Press Corner, IP/24/5161)
- <https://mfe.gov.ro/tehnologii-strategice-pentru-europa-step/>  
(Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, STEP – Tehnologii strategice pentru Europa)
- <https://regas.consiliulconcurentei.ro>  
(Consiliul Concurenței, RegAS – Registrul Ajutoarelor de Stat)
- [https://single-market-economy.ec.europa.eu/smes/sme-fundamentals/sme-definition\\_en](https://single-market-economy.ec.europa.eu/smes/sme-fundamentals/sme-definition_en)  
(Comisia Europeană, SME Definition)
- [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/729402/EPRS\\_BRI\(2022\)729402\\_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/729402/EPRS_BRI(2022)729402_EN.pdf)

(European Parliamentary Research Service, *Important Projects of Common European Interest: State of Play*, aprilie 2022)

- <https://www.imf.org/external/np/loi/2010/rou/061610.pdf>

(Fondul Monetar Internațional, *Romania: Letter of Intent, Memorandum of Economic and Financial Policies, and Technical Memorandum of Understanding*, 16 iunie 2010)

- <https://www.researchgate.net/publication/254413323> Study on methods to analyse the impact of state aid on competition

(ResearchGate, *Study on Methods to Analyse the Impact of State Aid on Competition*)

## V. Legislație națională și unională

- *Constituția României*, republicată în Monitorul Oficial nr. 767 din 31 octombrie 2003;
- *Legea concurenței nr. 21/1996*, republicată în Monitorul Oficial nr. 153 din 29 februarie 2016;
- *Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență*, Monitorul Oficial nr. 466 din 25 iunie 2014;
- *Hotărârea Guvernului nr. 1327/2024 privind înființarea Societății Carpatice Feroviar România – S.A.*, Monitorul Oficial nr. 1073 din 25 octombrie 2024;
- *Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene* (Tratatul de la Roma), semnat la 25 martie 1957;
- *Tratatul privind Uniunea Europeană* (Tratatul de la Maastricht), semnat la 7 februarie 1992;
- *Tratatul de la Lisabona de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului de instituire a Comunității Europene*, semnat la 13 decembrie 2007;
- *Versiunea consolidată a Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene*, JOUE C 202, 7 iunie 2016;
- *Acordul privind Spațiul Economic European*, semnat la Porto la 2 mai 1992;
- *Directiva (UE) 2019/1 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2018 privind întărirea competențelor autorităților naționale de concurență pentru aplicarea mai eficientă a normelor de concurență și pentru asigurarea funcționării corespunzătoare a pieței interne*, JOUE L 11, 14 ianuarie 2019, p. 3–33.
- *Regulamentul (UE) 2015/1589 al Consiliului din 13 iulie 2015 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene*, JOUE L 248, 24 septembrie 2015, p. 9–29.
- *Regulamentul (UE) nr. 651/2014 al Comisiei din 17 iunie 2014 privind declararea anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața internă în aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratat*, JOUE L 187, 26 iunie 2014, p. 1–78.
- *Regulamentul (UE) nr. 2023/1315 al Comisiei din 23 iunie 2023 de modificare a Regulamentului (UE) nr. 651/2014 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața internă în aplicarea articolelor 107 și 108 din tratat și a Regulamentului (UE) 2022/2473 de declarare a anumitor categorii de ajutoare pentru întreprinderile active în producția, prelucrarea și comercializarea produselor pescărești și de acvacultură compatibile cu piața internă în aplicarea articolelor 107 și 108 din tratat*, JOUE L 167, 30 iunie 2023, p. 1–90;

- *Regulamentul (UE) 2023/2831 al Comisiei din 13 decembrie 2023 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis*, JOUE L, 2023/2831, 15 decembrie 2023;
- *Regulamentul (UE) nr. 360/2012 al Comisiei din 25 aprilie 2012 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis acordate întreprinderilor care prestează servicii de interes economic general*, JOUE L 114, 26 aprilie 2012, p. 8–13;
- *Recomandarea Comisiei nr. 2003/361/CE din 6 mai 2003 privind definiția microîntreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii*, JOUE L 124, 20 mai 2003, p. 36–41;
- *Comunicarea Comisiei privind noțiunea de ajutor de stat astfel cum este menționată la articolul 107 alineatul (1) TFUE*, JOUE C 262, 19.7.2016;
- *Comunicarea Comisiei privind definirea pieței relevante în scopul aplicării dreptului concurenței al Uniunii*, JOUE C 164, 22.2.2024;
- *Comunicarea Comisiei privind aplicarea normelor privind ajutoarele de stat de către instanțele naționale*, JOUE C 85, 9.4.2009;
- *Comunicarea Comisiei privind aplicarea normelor Uniunii Europene în materie de ajutoare de stat la compensațiile acordate pentru prestarea serviciilor de interes economic general*, JOUE C 8, 11.1.2012;
- *Comunicarea Comisiei – Criterii pentru analiza compatibilității cu piața internă a ajutoarelor de stat destinate promovării realizării proiectelor importante de interes european comun*, JOUE C 528, 30.12.2021;
- *Orientările privind ajutoarele de stat regionale*, JOUE C 153, 29.4.2021;
- *Orientările privind ajutoarele de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor nefinanciare aflate în dificultate*, JOUE C 249, 31.7.2014;
- *Orientările privind ajutoarele de stat pentru climă, protecția mediului și energie 2022*, JOUE C 80, 18.2.2022;
- *Orientările privind ajutoarele de stat pentru promovarea investițiilor de finanțare de risc*, JOUE C 508, 16.12.2021;
- *Liniile directoare privind salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate*, JOUE C 244, 1.10.2004;
- *Decizia Comisiei (UE) nr. 2021/69 din 24 februarie 2020 privind ajutorul de stat SA.43549 (2017/C) (ex 2017/FC) (ex 2016/NN) (ex 2015/EO) pus în aplicare de România în favoarea CFR Marfă SA;*
- *Decizia Comisiei SA.56244 (2020/N) – România – Rescue aid for TAROM*, 24 februarie 2020.

## VI. Curtea de Justiție a Uniunii Europene

- CJUE, Hotărârea din 5 februarie 1963, cauza 26/62, *Van Gend en Loos*, EU:C:1963:1;
- CJUE, Hotărârea din 15 iulie 1963, cauza 25/62, *Plaumann & Co./Comisia*, EU:C:1963:17;
- CJUE, Hotărârea din 15 iulie 1964, cauza 6/64, *Costa/ENEL*, EU:C:1964:66;
- CJUE, Hotărârea din 11 decembrie 1973, cauza 120/73, *Lorenz GmbH/Republica Federală Germania*, EU:C:1973:152;
- CJUE, Hotărârea din 2 iulie 1974, cauza 173/73, *Italia/Comisia*, EU:C:1974:71;
- CJUE, Hotărârea din 8 aprilie 1976, cauza 43/75, *Defrenne/Sabena (II)*, EU:C:1976:56;
- CJUE, Hotărârea din 14 februarie 1978, cauza 27/76, *United Brands Company și United Brands Continentaal BV/Comisia*, EU:C:1978:22;
- CJUE, Hotărârea din 9 martie 1978, cauza 106/77, *Amministrazione delle Finanze dello Stato/Simmenthal SpA*, EU:C:1978:49;
- CJUE, Hotărârea din 17 septembrie 1980, cauza 730/79, *Philip Morris Holland BV/Comisia*, EU:C:1980:209;
- CJUE, Hotărârea din 14 iulie 1982, cauza 155/79, *AM & S Europe Ltd/Comisia*, EU:C:1982:157;
- CJUE, Hotărârea din 9 noiembrie 1983, cauza 322/81, *Michelin/Comisia*, EU:C:1983:313;
- CJUE, Hotărârea din 22 octombrie 1987, cauza 314/85, *Foto-Frost/Hauptzollamt Lübeck-Ost*, EU:C:1987:452;
- CJUE, Hotărârea din 14 februarie 1990, cauza 301/87, *Franța/Comisia*, EU:C:1990:67;
- CJUE, Hotărârea din 20 septembrie 1990, cauza 5/89, *Comisia/Germania*, EU:C:1990:320;
- CJUE, Hotărârea din 21 martie 1991, cauza 303/88, *Italia/Comisia*, EU:C:1991:136;
- CJUE, Hotărârea din 21 noiembrie 1991, cauza 354/90, *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires*, EU:C:1991:440;
- CJUE, Hotărârea din 17 martie 1993, cauzele conexate C-72/91 și C-73/91, *Sloman Neptun*, EU:C:1993:97;
- CJUE, Hotărârea din 19 mai 1993, cauza C-198/91, *Cook/Comisia*, EU:C:1993:197;
- CJUE, Hotărârea din 15 iunie 1993, cauza C-225/91, *Matra/Comisia*, EU:C:1993:239;
- CJUE, Hotărârea din 15 martie 1994, cauza C-387/92, *Banco Exterior de España*, EU:C:1994:100;

- CJUE, Hotărârea din 9 august 1994, cauza C-44/93, *Namur-Les assurances du crédit*, EU:C:1994:311;
- CJUE, Hotărârea din 14 septembrie 1994, cauza C-56/93, *Belgia/Comisia*, EU:C:1994:315;
- CJUE, Hotărârea din 11 iulie 1996, cauza C-39/94, *SFEI și alții*, EU:C:1996:285;
- CJUE, Hotărârea din 1 iunie 1999, cauza C-126/97, *Eco Swiss China Time Ltd./Benetton International NV*, EU:C:1999:269;
- CJUE, Hotărârea din 29 aprilie 1999, cauza C-343/95, *Comisia/Spania*, EU:C:1999:210;
- CJUE, Hotărârea din 4 iulie 2000, cauza C-387/97, *Comisia/Republica Elenă*, EU:C:2000:356;
- CJUE, Hotărârea din 19 septembrie 2000, cauza C-372/97, *Italia/Comisia*, EU:C:2000:499;
- CJUE, Hotărârea din 8 noiembrie 2001, cauza C-143/99, *Adria-Wien Pipeline GmbH*, EU:C:2001:598;
- CJUE, Hotărârea din 16 mai 2002, cauza C-482/99, *Franța/Comisia (Stardust Marine)*, EU:C:2002:294;
- CJUE, Hotărârea din 12 decembrie 2002, cauza C-277/00, *Italia/Comisia*, EU:C:2002:758;
- CJUE, Hotărârea din 24 iulie 2003, cauza C-280/00, *Altmark Trans GmbH*, EU:C:2003:415;
- CJUE, Hotărârea din 11 noiembrie 2004, cauza C-73/03, *Spania/Comisia*, EU:C:2004:711;
- CJUE, Hotărârea din 13 ianuarie 2005, cauza C-174/02, *Streekgewest Westelijk Noord-Brabant*, EU:C:2005:10;
- CJUE, Hotărârea din 15 februarie 2005, cauza C-12/03 P, *Comisia/Tetra Laval*, EU:C:2005:87;
- CJUE, Hotărârea din 3 martie 2005, cauza C-172/03, *Heiser/Finanzamt Innsbruck*, EU:C:2005:130;
- CJUE, Hotărârea din 27 octombrie 2005, cauza C-266/04, *Distribution Casino France și alții*, EU:C:2005:657;
- CJUE, Hotărârea din 1 iunie 2006, cauza C-119/05, *Comisia/Italia*, EU:C:2006:366;
- CJUE, Hotărârea din 6 septembrie 2006, cauza C-88/03, *Republica Portugheză/Comisia*, EU:C:2006:511;
- CJUE, Hotărârea din 5 octombrie 2006, cauza C-368/04, *Transalpine Ölleitung in Österreich GmbH și alții*, EU:C:2006:644;
- CJUE, Hotărârea din 18 iulie 2007, cauza C-119/05, *Lucchini SpA*, EU:C:2007:434;
- CJUE, Hotărârea din 12 februarie 2008, cauza C-199/06, *CELF*, EU:C:2008:79;

- CJUE, Hotărârea din 19 februarie 2008, cauza C-199/06, *CELF și Ministre de la Culture et de la Communication*, EU:C:2008:89;
- CJUE, Hotărârea din 22 decembrie 2008, cauza C-487/06 P, *British Aggregates/Comisia*, EU:C:2008:757;
- CJUE, Hotărârea din 21 iulie 2011, cauza C-194/09 P, *Alcoa Trasformazioni/Comisia*, EU:C:2011:497;
- CJUE, Hotărârea din 8 septembrie 2011, cauzele conexate C-78/08–C-80/08, *Paint Graphos*, EU:C:2011:550;
- CJUE, Hotărârea din 15 noiembrie 2011, cauzele conexate C-106/09 P și C-107/09 P, *Comisia/Gibraltar și Regatul Unit*, EU:C:2011:732;
- CJUE, Hotărârea din 8 decembrie 2011, cauza C-275/10, *Residex Capital IV CV/Gemeente Rotterdam*, EU:C:2011:814;
- CJUE, Hotărârea din 27 martie 2012, cauza C-209/10, *Post Danmark*, EU:C:2012:172;
- CJUE, Hotărârea din 5 iunie 2012, cauza C-124/10 P, *Comisia/EDF*, EU:C:2012:318;
- CJUE, Hotărârea din 26 iunie 2012, cauza C-372/10, *Prism Investments Ltd*, EU:C:2012:450;
- CJUE, Hotărârea din 19 iulie 2012, cauza C-533/10 P, *Comisia/Alitalia*, EU:C:2012:481;
- CJUE, Hotărârea din 21 noiembrie 2013, cauza C-284/12, *Deutsche Lufthansa AG/Flughafen Frankfurt-Hahn GmbH*, EU:C:2013:755;
- CJUE, Hotărârea din 14 ianuarie 2015, cauza C-518/13, *Eventech Ltd./Parking Adjudicator*, EU:C:2015:9;
- CJUE, Hotărârea din 21 decembrie 2016, cauza C-524/14 P, *Hansestadt Lübeck*, EU:C:2016:971;
- CJUE, Hotărârea din 21 decembrie 2016, cauzele conexate C-20/15 P și C-21/15 P, *World Duty Free Group*, EU:C:2016:981;
- CJUE, Hotărârea din 5 martie 2019, cauza C-349/17, *Eesti Pagar AS*, EU:C:2019:172;
- CJUE, Hotărârea din 21 septembrie 2023, cauza C-831/21 P, *Fachverband Spielhallen eV și LM/Comisia Europeană*, EU:C:2023:686.

## VII. Tribunalul Uniunii Europene

- **Tribunalul Uniunii Europene, Hotărârea din 15 iunie 1993, cauza T-17/91, *Matra/Comisia*, EU:T:1993:44;**
- **Tribunalul Uniunii Europene, Hotărârea din 5 aprilie 2000, cauza T-62/98, *Volkswagen AG/Comisia*, EU:T:2000:107;**
- **Tribunalul Uniunii Europene, Hotărârea din 15 iunie 2005, cauza T-171/02, *Hellenic Shipyards/Comisia*, EU:T:2005:229;**
- **Tribunalul Uniunii Europene, Hotărârea din 12 septembrie 2007, cauza T-68/03, *Olympic Airways/Comisia*, EU:T:2007:253;**
- **Tribunalul Uniunii Europene, Hotărârea din 12 iulie 2018, cauza T-356/15, *Austria/Comisia*, EU:T:2018:439;**
- **Tribunalul Uniunii Europene, Hotărârea din 18 mai 2022, cauza T-718/20, *Wizz Air Hungary/Comisia*, EU:T:2022:303.**